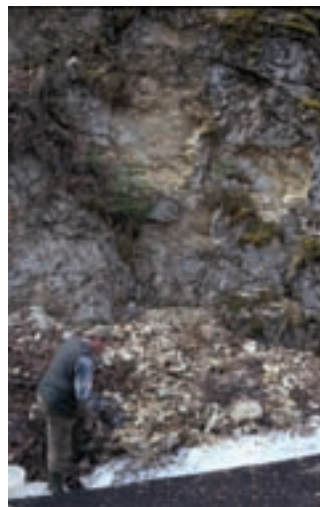

Igličasti kristali kremenca iz Zadobja

Vili Rakovc, Renato Vidrih, Aleksander Rečnik

Zanimive igličaste kristale kremenca je že pred več kot 200 leti poznal Sigmund (Žiga) Zois, prav tako pa jih v svoji knjigi izpred več kot sto let omenja Wilhelm Voss. Po intenzivnem iskanju smo jih našli v okolici Zadobja v Poljanski dolini, na strmih pobočjih Zlatega hriba. Kristale najdemo v dolomitu cordevolske starosti, ki se vleče od Gorenje vasi na severozahodu po dolini Brebovnice prek Zadobja in Somna pri Lučinah do Brezovca pri Šentjoštu in še dalje jugovzhodu. Plasti cordevolskega dolomita, ki potekajo v dinarski smeri, so omejene s prelomi in narivi. Zois opisuje 30 do 40 mm dolge igličaste kristale, ki so bili večinoma motni, ponavadi beli in prosojni, večinoma lepih oblik in biterminirani, zaključeni na obeh straneh.

Dolomit je svetlosiv, ponekod skoraj bel, večinoma je drobno kristaliziran in luknjičav ali satast. Je močno bituminozen in zelo drobljiv. V njem so številne votlinice, ki jih prekrivajo beli romboedrični kristali **dolomita**, veliki do 3 mm. Votlinice so različno velike, največje do 10 cm v premeru. Nekatere so zapolnjene z dolomitovimi romboedri, velikimi kot zrnca peska, v nekaterih pa so tudi lepi kristali **kremenca**, ki ne presežejo dolžine 30 mm, so največkrat debeli 1 mm, zelo redko do 3 mm; prevladujejo pa do nekaj milimetrov veliki. So dolgoprizmatški, večinoma belkasto prosojni, vmes pa lahko s kančkom

Izdanek dolomita, v katerem lahko najdemo kristale kremenca.
Foto: Renato Vidrih

Igličast kremenec, 20 mm, na podlagi iz drobnih kristalov dolomita. Najdba in zbirka Vilija Rakovca. Foto: Ciril Mlinar

Skupek igličastih kremenov iz Zadobja; 25 x 20 mm. Najdba in zbirka Vilija Rakovca. Foto: Miha Jeršek

sreče in predvsem veliko dela najdemo povsem čiste, prozorne, biterminirane kristale.

Največ kremenovih kristalov v votlinicah dolomita je v pasu, ki poteka zahodno od vasi Zadobje prek Zlatega hriba do Potoške grape na severu. Kristale pa lahko najdemo tudi v številnih grapah, ki se spuščajo v dolino Potoške grape. Najlepše smo našli večinoma posamično na severnih pobočjih Zlatega hriba, kjer so lahko povsem prozorni. Ohranili so se le, če so se pri rasti dotaknili sten votlinic ali prerasli dolomitove kristale. Ponekod so nastali celi kristalni skupki. Velikokrat ob udarcu iz votlinic padejo drobni biterminirani igličasti kristali kremenca z obema terminacijama. Zanimivo je, da so na terminacijah debelejši kot v sredini.

Pri iskanju kremenovih kristalov moramo biti zelo pozorni, saj jih na svetlem, belem dolomitu kljub značilni obliki prav lahko prezremo. Dokler se naše oči ne privadijo na različen sijaj, je najbolje primerke shranjevati in jih kasneje še enkrat natančno pregledati.

Literaturni viri:

Voss, W., 1895: *Die Mineralien des Herzogthums Krain* (opis igličastih kremenovih kristalov iz Zadobja, str. 42-43). Verlag von Ig. v. Kleinmayr & Fed. Bamberg, Laibach.

GRAD, K., L. FERJANČIČ, 1976: *Osnovna geološka karta SFRJ 1: 100 000, list Kranj*. Zvezni geološki zavod, Beograd.

ŽORŽ, M., A. REČNIK, 1998: *Kremen in njegovi pojavi v Sloveniji* (biterminiran igličast kristal na skorji dolomita, str. 56). Založba Avsenik, Begunje.